

Recenzja w postępowaniu habilitacyjnym dra Krzysztofa Zajdela w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika dla komisji powołanej przez Senat Uniwersytetu Zielonogórskiego w dniu 13 grudnia 2023 roku

1. Informacje ogólne – przebieg kariery naukowo-zawodowej Habilitanta

Pan dr Krzysztof Zajdel posiada tytuł magistra i stopień naukowy doktora w dyscyplinie pedagogika. Zostały one przyznane przez Wydział Nauk Historycznych i Pedagogicznych Uniwersytetu Wrocławskiego. W 1988 roku uzyskał tytuł magistra pedagogiki, specjalność – nauczanie początkowe w wyniku obrony pracy pt. „Funkcjonowanie szkolne ucznia z rodziny o ograniczonej władzy rodzicielskiej”. Natomiast w 2008 roku obronił pracę doktorską nt. „Uwarunkowania społeczne wyborów edukacyjnych gimnazjalistów ze środowiska wiejskiego”. Promotorem dysertacji była prof. zw. dr hab. Krystyna Ferenz, a recenzentami: prof. zw. dr hab. Bolesław Potyrała oraz prof. zw. dr hab. Zdzisław Wołk.

Zaraz po ukończeniu studiów magisterskich, tj. w 1988 roku (do 2007 roku) pan Krzysztof Zajdel pracował jako nauczyciel nauczania początkowego, pedagog szkolny a także nauczyciel matematyki w szkołach podstawowych w Wilkszynie i Pisarzewicach.

Od 2008 roku rozpoczął pracę zawodową, naukową, początkowo w latach 2008- 2015 jako zleceniobiorca w Instytucie Pedagogiki na Wydziale Nauk Historycznych i Pedagogicznych Uniwersytetu Wrocławskiego, a potem kolejno: w latach 2008-2015 jako adiunkt w Wyższej Szkole Humanistyczno-Pedagogicznej w Brzegu Opolskim, w latach. 2011-2015 – starszy wykładowca w Karkonoskiej Państwowej Szkole Wyższej w Jeleniej Górze, natomiast od 2015 roku (do chwili obecnej) jako adiunkt w Uniwersytecie Zielonogórskim.

Z analizy przebiegu kariery zawodowej, naukowej wynika, że dr Krzysztof Zajdel był aktywny naukowo, co wyrażało się w jego publikacjach. Najważniejszymi osiągnięciami naukowymi po uzyskaniu stopnia doktora był cykl publikacji nt. „Szkoła jako realne (potencjalne) miejsce rozwoju dzieci i młodzieży”. Znajdują się tutaj publikacje dotyczące ucznia, szkoły, a także środowisk z nią współpracujących, ich wzajemnych interakcji, szukał w nich sposobów, form, metod ich ulepszania.

Do dokumentacji habilitacyjnej dr K. Zajdel dołączył wykaz 30 rozpraw naukowych, w tym 2 monografie, 11 artykułów w recenzowanych czasopismach, 13 rozdziałów w recenzowanych opracowaniach zwartych pod redakcją naukową, 4 artykuły metodyczne oraz 2 hasła.

2. Ocena osiągnięcia naukowego wymienionego w Art. 219 Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, ust. 1 pkt 2b

Jako osiągnięcie naukowe podlegające procedurze habilitacyjnej w Autoreferacie przedłożonym przez Habilitanta znalazły się dwie monografie: 1) „Społeczne i indywidualne wymiary oceny szkolnej”, Wydawnictwo Impuls, Kraków 2019, ss. 311 oraz „Drogi do demoralizacji dzieci i młodzieży – uwarunkowania i diagnoza”, współredakcja z Lidią Wawryk, Wyd. Impuls, Kraków 2022, ss. 174.

Pierwsza z wymienionych monografii ma charakter teoretyczno-empiryczny. Przedstawione tutaj badania zostały przeprowadzone za pomocą metod mieszanych, określanych jako triangulacja. Autor wykorzystał w nich typ badań ilościowych i badań jakościowych, co wskazuje na trafność wyboru metodologii do badań własnych. Podejście triangulacyjne – przy tak sformułowanym temacie- pozwoliło na jego wieloaspektowe, głębsze poznanie badanej rzeczywistości pedagogicznej.

Prezentowana monografia złożona jest ze Wstępu, trzynastu rozdziałów oraz Bibliografii. We Wstępie Autor wprowadza czytelnika w problematykę pracy – pisze o ocenianiu ucznia, o tym że ocenianie i ocena determinują funkcjonowanie ucznia (dziecka) w szkole oraz jak przekładają się one w późniejszych latach na dokonywane wybory edukacyjne i życiowe. Autor pisze tutaj także o wykorzystanych badaniach ilościowych i jakościowych. Podkreśla przy tym walory naukowe takiego podejścia badawczego, z którym należy się zgodzić, ponieważ przedstawione w ten sposób badania są wartościowe merytorycznie, pełniejsze.

Wstęp zawiera elementy, które powinny się znaleźć w pracach naukowych, ale byłby bogatszy gdyby Autor napisał o celach pracy, badań. Warto podkreślić, że pedagogika jest nauką teoretyczno-praktyczną, a więc wymienienie chociażby tych dwóch celów, tj. teoretyczno-poznawczego i praktyczno-uitylitarnego byłoby wskazane. Uzyskana w badaniach diagnoza powinna służyć, być pomocna praktyce. Autor łączy pracę naukową z posiadaną, wciąż przez siebie wykorzystywaną praktyką edukacyjną, dlatego ważne w mojej ocenie powinno być sformułowanie w/w celów.

Problematyka podjęta w monografii – w aspekcie teoretycznym i praktycznym- jest rzadko podejmowana w pedagogice. Uważam, że Autor prezentując problematykę społecznych i indywidualnych wymiarów oceny szkolnej wniósł znaczący wkład w rozwój pedagogiki jako nauki o edukacji, wychowaniu człowieka.

W monografii sześć rozdziałów ma charakter teoretycznego, naukowego wprowadzenia w problematykę badań własnych. Poruszone tutaj zostały takie zagadnienia jak: społeczne i polityczne konteksty oceniania w szkole, aspekty psychologiczne edukacji szkolnej, ocena i ocenianie jako kategoria procesu pedagogicznej zmiany ucznia, koncepcje oceniania w obszarach rozwoju i funkcjonowania człowieka, nauczyciel jako podmiot oceniania oraz psychospołeczne konsekwencje nauczania. Zaprezentowana problematyka stanowi o dobrym merytorycznym przygotowaniu Autora do podejmowania wieloaspektowych i wielowymiarowych opisów przedstawianych kolejno zagadnień. W rozdziale pierwszym pt. „Społeczne i polityczne konteksty oceniania w szkole” poruszone zostały takie zagadnienia jak: człowiek w społeczeństwie szybkich zmian, funkcjonowanie społeczne – znaczenie w tym procesie tożsamości oraz edukacyjne wyzwania nowej ery. Autor prowadzi tutaj interdyscyplinarne rozważania dotyczące człowieka podlegającego dokonującym się zmianom społecznym. Wykorzystał tutaj literaturę filozoficzną, socjologiczną i pedagogiczną dotyczącą omawianej w tym rozdziale problematyki. Język wypowiedzi jest naukowy, Autor nawiązuje w swych rozważaniach do roli oceny, oceniania, nauczyciela w tym procesie.

W kolejnym, drugim rozdziale pt. „Aspekty psychologiczne edukacji szkolnej” znajdują się cztery podrozdziały, w których omówiona została taka problematyka jak: edukacja młodzieży w okresie zmian, etapy rozwoju a zadania osobiste i społeczne, ocenianie w codzienności szkolnej oraz ocenianie w cyfrowym świecie. Rozważania tutaj zawarte są interesujące poznawczo, Autor dobrze orientuje się w problematyce, którą opisuje w oparciu o bogatą literaturę. Argumentacja naukowa stawianych tez jest poprawna merytorycznie.

Rozdział trzeci pt. „Ocena i ocenianie jako kategoria procesu pedagogicznej zmiany ucznia” zawiera taką problematykę szczegółową jak: ocenianie – strategia oceniania, ocenianie a ewaluacja w procesie edukacji, znaczenie ocen dla ucznia, ocena jako kara lub nagroda, wyzwania dotyczące oceniania. Również i w tym rozdziale znajdują się rozważania naukowe Autora, które prowadzi w sposób merytoryczny, łącząc teorię z praktyką. Na uwagę zasługują rozważania dotyczące znaczenia ocen dla ucznia. Autor w kompetentny sposób opisał pozytywy i negatywy oceny, różnice w ocenianiu uczniów w zależności od płci, niepowodzenia w nauce, odpowiedzialność nauczyciela w procesie oceniania. Interesująca dla pedagoga jest

problematyka omawiająca oceny jako kary i nagrody. Można tę wiedzę wykorzystać do budowania własnej praktyki pedagogicznej wobec uczniów, z którymi pracują nauczyciele.

Kolejny, czwarty rozdział pt. „Koncepcje oceniania w obszarach rozwoju i funkcjonowania człowieka” złożony jest z sześciu podrozdziałów, w których scharakteryzowana została – w świetle literatury – owa koncepcja oceniania. Autor – w sposób interesujący poznawczo syntetycznie opisał filozoficzne, psychologiczne oraz behawioralne koncepcje oceniania: opisał tutaj także proces oceniania, zróżnicowanie uczniów i sposoby oceniania przez nauczycieli, a także znaczenie testów i pomiarów w procesie oceniania. Ostatni podrozdział został poświęcony zagadnieniu wzmacniania przekazu w komunikowaniu ocen. Rozważania zawarte w rozdziale czwartym prowadzone są przez Autora na dobrym poziomie merytorycznym. Widoczna jest precyzja wypowiedzi, a także dobra argumentacja naukowa omawianych kolejno zagadnień.

W rozdziale piątym pt. „Nauczyciel jako podmiot wychowania” omówione zostały następujące zagadnienia: kompetencje nauczyciela w zakresie diagnozowania (oceniania), nauczyciel w procesie nauczania – kształcenie kompetencji oceniania u nauczycieli, wartości wyznawane przez nauczycieli a kwestie oceniania ucznia, rola nauczyciela w ocenianiu – etyczne podejście w ocenianiu, znaczenie oceny dla ucznia z uwzględnieniem jego zainteresowań – wzmacnianie i motywowanie ucznia przez nauczyciela. Autor, w oparciu o szeroką literaturę pedagogiczną, pedeutologiczną, na dobrym poziomie merytorycznym omówił zagadnienia szczegółowe składające się na rozdział piąty. Prowadzona tutaj dyskusja stanowi ważne teoretyczne wprowadzenie do badań przedstawionych w dalszej części monografii.

Ostatni, szósty rozdział zamykający część teoretyczną monografii nosi tytuł „Psychospołeczne konsekwencje oceniania”. Przedstawione tutaj zostały takie zagadnienia szczegółowe jak: samoocena i jej znaczenie dla ucznia, ocena z zachowania, znaczenie dokonanej oceny dla wyborów życiowych, wybory życiowe oraz ocenianie a rywalizacja. Treści rozdziału nawiązują bezpośrednio do założeń metodologicznych przeprowadzonych przez Autora badań. Literatura wykorzystana w tym rozdziale obejmuje nie tylko pedagogikę, ale także inne dyscypliny naukowe – głównie psychologię. Widoczna jest dobra orientacja merytoryczna Habilitanta przy opisywaniu kolejnych, ważnych dla badań rozważań.

Teoretyczna część monografii stanowi dobre merytorycznie wprowadzenie do drugiej części pracy, tj. metodologii badań własnych oraz opisu i interpretacji otrzymanych wyników.

Zawartość merytoryczną rozdziałów teoretycznych oceniam pozytywnie, ponieważ Autor przedstawił w nich wiedzę z zakresu ocen i oceniania w sposób syntetyczny, autorski. Widoczne jest jego dobre przygotowanie teoretyczno-poznawcze, ale także znajomość omawianej w kolejnych rozdziałach problematyki w sposób praktyczny. Na uwagę zasługują także źródła z jakich Habilitant korzystał. Są one reprezentatywne dla charakteryzowanych zagadnień oraz interdyscyplinarne. Rozdziały teoretyczne stanowią prawie dwie trzecie całej monografii, liczą prawie 200 stron, ale wszystkie scharakteryzowane tutaj zagadnienia opisujące tok postępowania w empirycznych badaniach pedagogicznych, a więc: uzasadnienie wybranego podejścia badawczego – przedmiot badań, problemy badawcze i modele badań – cel badań, szczegółowy plan pracy badawczej, koncepcja procedury badawczej, sposób analizy i opisu badań ilościowych i jakościowych, charakterystyka i opis badanej próby, teren badań. Wymienione zagadnienia tworzące rozdział metodologiczny wynikają z procedury badawczej wykorzystywanej w metodologii badań pedagogicznych.

Na uwagę zasługuje zastosowany w badaniach własnych typ podejścia badawczego określany jako triangulacja badań. Autor wykorzystał triangulację metod, czyli badania ilościowe i wywiad pogłębiony. Takie podejście badawcze umożliwiło poznanie społecznych i indywidualnych wymiarów oceny szkolnej, pozwoliło poznać pełny obraz badanego zjawiska. Pozytywnie oceniam także pod względem metodologicznym opis koncepcji procedury badawczej, sposób analizy i opisu badań ilościowych i jakościowych.

Rozdział metodologiczny, który stanowi wprowadzenie do analizy i interpretacji otrzymanych wyników został napisany poprawnie, wyczerpująco. Poszczególne elementy toku postępowania badawczego zostały logicznie przedstawione .

Kolejne sześć rozdziałów (8-13) stanowi analiza i interpretacja otrzymanych wyników dotycząca oceny szkolnej oraz jej różnych wymiarów, konsekwencji indywidualnych i społecznych dla badanych. W rozdziale ósmym przedstawiona została pragmatyka oceniania w szkole oraz jej znaczenie dla badanych uczniów i dorosłych – są tutaj zaprezentowane wyniki badań ilościowych. Interesująco poznawczo zanalizowana została ocena szkolna i jej znaczenie w dzieciństwie, w klasach nauczania początkowego, w starszych klasach szkoły podstawowej oraz w szkole ponadpodstawowej. Autor opisuje tutaj subiektywne widzenie rzeczywistości w powiązaniu z przeszłością, a także znaczenie oceniania z pozycji osoby dorosłej. Wyniki badań przedstawione zostały przejrzysto nie tylko pod względem merytorycznym, ale także statystycznym, tabelarycznym.

W rozdziale dziewiątym przedstawiono zagadnienie dotyczące oceny jako formalnej bazy w drodze edukacyjnej w świetle badań jakościowych. W oparciu o literaturę przedmiotu, zwłaszcza metodologiczną, Autor pisze o doświadczeniach autobiograficznych, linii życia, wywiadzie semistrukturalnym w zastosowanej tutaj procedurze badawczej oraz znaczeniu oceniania dla jakości życia. Badanie jakości życia przeprowadzone zostało przy użyciu Kwestionariusza stylu spostrzegania B. Shalita (potocznie określanego jako koło Shalita), które Autor monografii sam zmodyfikował. Przedstawione tutaj rozważania są innowacyjne, podkreślają wartość merytoryczną badań dotyczącą oceniania badanych/respondentów.

Rozdział dziesiąty poświęcony został ocenie jako elementu wyborów nie zawsze zakończonych sukcesem. Scharakteryzowane tutaj zostały trzy przypadki, doświadczenia autobiograficzne: pierwszy przypadek to osoba, u której negatywna ocena położyła się cieniem na wybory życiowe, drugi przypadek stanowi opis zmiany placówki jako zmiany oceniania i możliwości niewielkiego rozwoju, trzeci przypadek dotyczy negatywnej oceny jako elementu problemów w życiu zawodowym. Wszystkie przypadki opisane zostały według jednego schematu, po każdym znajduje się także konkluzja.

Badania jakościowe charakteryzujące znaczenie oceny, oceniania w życiu badanych wzbogacają wyniki badań ilościowych. W opisywanym przypadku można mówić o pogłębieniu wiedzy na ten temat, skupieniu się na doświadczeniu oceniania przez badanych, co uczyniło badania bardziej wartościowymi.

W rozdziale jedenastym opisane zostały dwa przypadki w kontekście oceny jako czynnika realizacji marzeń po latach. Pierwszy przypadek dotyczy konsekwentnego dążenia do sukcesu przy wsparciu osoby bliskiej, drugi przypadek – krzywdzącej oceny i odnalezieniu się po wielu latach w marzeniach. Interpretacja otrzymanych w wywiadzie danych przedstawiona została według schematu znajdującego się w poprzednim rozdziale. Jest to analiza wartościowa merytorycznie, interesująca w wymiarze naukowym teoretycznym i praktycznym.

Kolejne dwa przypadki zostały opisane, scharakteryzowane w rozdziale dwunastym, przypadek pierwszy to osoba, którą dotyczy wyzwanie w drodze do sukcesu, natomiast drugi przypadek to opis uporu i sukcesu osoby po latach okupionych złym ocenianiem. Również w tym rozdziale znajduje się interesująca poznawczo, autorska interpretacja otrzymanych danych wraz z konkluzją.

Monografię kończy rozdział trzynasty, w którym Autor przedstawił obliczenia wyników i procedury dokonane przez sędziów kompetentnych. Znajdują się tutaj – napisane z dużą

kompetencją – rozważania dotyczące oceniania i jego związku z jakością życia a także synteza wyników badań wraz z interpretacją sumującą. Autor przedstawia tutaj także społeczne i indywidualne wymiary oceny szkolnej uogólniając otrzymane wyniki badań. Interesujące poznawczo i praktycznie są także wnioski końcowe dotyczące znaczenia oceny, oceniania w dalszym życiu każdego człowieka.

Do monografii dołączona została bardzo bogata bibliografia zawierająca – oprócz pozycji polskojęzycznych – także te z literatury angielskiej. Analiza wykazanych pozycji bibliograficznych wskazuje na kompetentny ich dobór do omawianego tematu monografii i zagadnień szczegółowych tutaj zawartych.

Podsumowując: recenzowana monografia ma dużą wartość poznawczą, metodologiczną oraz empiryczną. Wskazuje na dobre przygotowanie merytoryczne Habilitanta do badań empirycznych. Umiejętnie połączona tutaj została wiedza z wielu dyscyplin naukowych (psychologia, socjologia, pedagogika) oraz z poszczególnych subdyscyplin pedagogiki. Jest to dzieło oryginalne w sposobie ujęcia przedmiotu badań, metodologii (triangulacja metod badawczych) a także analizy (merytorycznej, statystycznej) otrzymanych wyników. Dodać należy, że monografia stanowi ważny wkład w rozwój pedagogiki jako nauki o wychowaniu, zwłaszcza edukacji człowieka.

Druga pozycja, którą Habilitant zaliczył do osiągnięcia naukowego w procedurze habilitacyjnej to monografia pt. „Drogi do demoralizacji dzieci i młodzieży – uwarunkowania i diagnoza”, którą napisał z Lidią Wawryk (Impuls, Kraków 2022, ss. 174). Autorzy połączyli tutaj teorię z praktyką. Opisali w jaki sposób dochodzi do zachowań niewłaściwych u młodzieży i jakie są etapy tego procesu, z uwzględnieniem placówki szkolnej. Monografia złożona jest ze Wstępu, siedmiu rozdziałów, Zakończenia i Bibliografii. W kolejnych rozdziałach scharakteryzowana została problematyka dotycząca rodziny (rozdział 1 składający się z sześciu podrozdziałów), osamotnienia dziecka (trzy podrozdziały), dziecka z problemami edukacyjno-wychowawczymi w placówce szkolnej (trzy podrozdziały), istoty nieprzystosowania społecznego – wybranych aspektów (trzy podrozdziały), roli sądu w przeciwdziałaniu demoralizacji nieletnich (dwa podrozdziały). Dwa ostatnie rozdziały – szósty i siódmy – zawierają analizę indywidualnych przypadków oraz analizę opisanych przypadków zawierającą ich sytuację szkolną, początek i rozwój niedostosowania społecznego, diagnozę pedagogiczną oraz uogólnienia.

Habilitant podkreślił w Autoreferacie, że w prezentowanej powyżej monografii przygotował część teoretyczną, uczestniczył także w analizie zebranych przez współautorkę przypadków. Wkład dra K. Zajdela w powstanie monografii jest znaczący. Rozważania teoretyczne są napisane poprawnie w aspekcie naukowym, z dobrym doбором wiedzy w omawianiu poszczególnych zagadnień, dobrą argumentacją naukową. Zaletą monografii jest połączenie teorii z praktyką – opisem konkretnych przypadków osób podlegających demoralizacji. Monografię i przedstawione w niej treści, wyniki badań na pewno wzbogaciłyby założenia metodologiczne badań. Szkoda, że nie został tutaj wyodrębniony rozdział metodologiczny, który powinien się znajdować w każdej tego typu publikacji, zwłaszcza przedstawianej jako osiągnięcie naukowe z zakresu pedagogiki. Chciałabym jednak dodać, że recenzowana monografia jest interesująca poznawczo, przydatna w praktyce np. w pedagogice resocjalizacyjnej.

Odnosząc się do dwóch pozycji podanych przez Habilitanta jako osiągnięcia naukowe wykorzystane do procedury habilitacyjnej uważam, że spełniają one wymogi stawiane pracom awansowym w nauce, w dyscyplinie pedagogika. Należy je uznać za oryginalne, ciekawe poznawczo, metodologicznie oraz empirycznie.

3. Ocena pozostałych osiągnięć badawczych przedstawionych przez Habilitanta

W wykazie osiągnięć naukowo-badawczych przedstawionych w procedurze habilitacyjnej znajduje się 11 artykułów pedagogicznych, 13 rozdziałów w recenzowanych opracowaniach pod redakcją naukową. Jeśli chodzi o cytowania to wynoszą one: Google Scholar (stan na 30 listopada 2023 roku) – 60, w tym h-indeks: 5. Prezentowane publikacje to w większości prace empiryczne odnoszące się do różnych grup odniesienia. Jest to warte podkreślenia, ponieważ Autor łączy tutaj teorię z praktyką pedagogiczną, edukacyjną. Reasumując można powiedzieć, że tematyka poruszana w artykułach i opracowaniach pod redakcją skupiona jest na uczniu i jego otoczeniu, także na nauczycielu, jego nowatorskim podejściu do pracy w szkole.

Warto dodać, że Habilitant posiada większy dorobek naukowy niż ten podany w procedurze habilitacyjnej: to łącznie 9 monografii (w tym 5 autorskich, badawczych, 4 współautorskie), 129 publikacji w czasopiśmie i wydawnictwach zwartych. Wykaz tych publikacji znajduje się w Autoreferacie. Również i w tym dorobku Autor łączy umiejętnie analizę teoretyczną z empiryczną – badania pedagogiczne.

Aktywność naukowa Habilitanta obejmuje także czynne uczestnictwo w konferencjach. Od 2008 roku, tj. od chwili uzyskania stopnia doktora uczestniczył w 75 konferencjach naukowych krajowych i zagranicznych – większość z nich była pod patronatem PAN. Tematyka wystąpień dotyczyła szeroko rozumianej pedagogiki oraz własnych doświadczeń Habilitanta związanych z danym obszarem tematycznym, najczęściej dotyczącym szkoły, ucznia, nauczyciela, edukacji i czynników ją warunkujących .

Podsumowując można powiedzieć, że dorobek naukowo-badawczy Habilitanta obejmował następującą problematykę:

- 1) Społeczne konteksty funkcjonowania ucznia w instytucji edukacyjnej, jego decyzje edukacyjne, relacje na linii nauczyciel – uczeń – rodzic. Nowoczesność w edukacji.
- 2) Rozpatrywanie relacji nauczyciel – uczeń – rodzina ucznia w instytucji edukacyjnej, ku samemu funkcjonowaniu ucznia w placówce i poza nią, uwikłanemu w różne relacje.
- 3) Przypatrywanie się uczniom w placówce, w tym: roli oceniania, zarówno dla nauczyciela, ucznia, jego rodziny jak i znaczenia oceny na dalsze losy na kolejnych etapach edukacyjnych, jak i w życiu dorosłym, problemy w rodzinie.

Przedstawiona problematyka znajduje odzwierciedlenie w interesujących poznawczo tekstach naukowych, wnosi ona także znaczący wkład w rozwój pedagogiki jako nauki teoretyczno-praktycznej. Analizowane przeze mnie wybrane teksty oceniam jako innowacyjne, wartościowe pedagogicznie. Pozytywnie oceniam także współpracę naukową Habilitanta w wymiarze międzynarodowym (Czechy, Słowacja, Niemcy, USA), czego wynikiem są także anglojęzyczne publikacje.

4. Ocena dorobku dydaktycznego i działalności organizacyjnej oraz popularyzacja nauki lub sztuki

Habilitant posiada spore osiągnięcia dydaktyczne, jest promotorem prac licencjackich i magisterskich, a także promotorem pomocniczym w dysertacji doktorskiej. Partycypował w wielu projektach badawczych i grantach, szkoleniach, prowadził także cykliczne wykłady otwarte dla uczestników Uniwersytetów III Wieku, gdzie poruszał problematykę oświatową i szkolną. Działalność organizacyjną i popularyzatorską należy ocenić bardzo pozytywnie, ponieważ Habilitant uczestniczy w wielu przedsięwzięciach o zasięgu lokalnym i globalnym. Współpracuje z MEN w zakresie swojej specjalności nauczycielskiej. Prowadzi liczne

szkolenia kadry nauczycielskiej i dyrektorskiej, uczestniczy także w grantach w prywatnych firmach szkolących w różnych zakresach. Są to zawsze szkolenia pedagogiczne.

Habilitant zaangażowany jest ponadto w pracę zespołu redakcyjnego Zeszytów Jeleniogórskich, czasopisma: Relacje. Studia z Nauk Społecznych. Był on także współredaktorem Rocznika Lubuskiego oraz recenzentem w czasopiśmie International Journal of Elementary Education.

Pan dr Krzysztof Zajdel jest bardzo aktywnym, zaangażowanym społecznie, edukacyjnie pracownikiem naukowym. Łączy swoją wiedzę pedagogiczną z praktyką i edukacją, szkoleniami, współpracą naukową z instytucjami edukacyjnymi. Większość działań dotyczy ucznia oraz jego funkcjonowania w szkole, placówce. Należy dodać, że uczestniczył on w wielu konferencjach naukowych pełniąc funkcje organizacyjne, prowadził także sesje tematyczne. Uzupełniając chciałabym dodać, że Habilitant jest członkiem Zarządu w Polskim Stowarzyszeniu Nauczycieli Twórczych (od 2011 roku), członkiem Komisji Rewizyjnej w Polskim Towarzystwie Pedagogicznym.

Reasumując: wymienione osiągnięcia dydaktyczne, organizacyjne oraz współpracę ze środowiskiem oceniam pozytywnie. Tych aktywności jest wiele i wszystkie są powiązane z zainteresowaniami naukowo-badawczymi Habilitanta. Łączy on w przedstawionych aktywnościach przygotowanie teoretyczne z praktyką edukacyjną, wychowawczą.

Konkluzja

Moja ocena głównego osiągnięcia naukowego jest pozytywna. Jest to dzieło (dwie monografie, 1 autorska, 1 współautorska) oryginalne w zakresie teoretycznego i interdyscyplinarnego przedstawienia problematyki oceny, oceniania i ich wpływu na dalsze życie człowieka. Wysoko oceniam także interesujące poznawczo i metodologicznie założenia badawcze (triangulacja) oraz analizę i interpretację wyników badań własnych. Wyniki badań mogą być przydatne nie tylko dla teoretyków, ale i praktyków pedagogiki jako nauki o wychowaniu, edukacji człowieka. Prezentowane monografie (pomimo uwag do jednej z nich – współautorskiej) spełniają wymogi stawiane pracom awansowym z pedagogiki. Pozytywnie oceniam także pozostałe osiągnięcia naukowe: artykuły w czasopismach, teksty/rozdziały w opracowaniach pod redakcją, uczestnictwo w konferencjach i projektach badawczych, jak też

dotyczy dodatkowy dorobek w zakresie działalności dydaktycznej, organizatorskiej, popularyzatorskiej, które wskazują na duży wkład Habilitanta w rozwój pedagogiki. Waga podjętej problematyki, zarówno w monografiach, jak i w pozostałych publikacjach jest znacząca w aspekcie pedagogicznym.

Habilitant spełnia większość kryteriów stawianych osobom aspirującym o nadanie stopnia doktora habilitowanego. Wnioskuje zatem o nadanie mu stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika, ponieważ spełnia on w mojej ocenie wymogi stawiane habilitantom w Ustawie z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (tj. Dz. U.2023 poz. 742 z późniejszymi zmianami). Konkludując – wnioskuje do Senatu Uniwersytetu Zielonogórskiego o nadanie dr Krzysztofowi Zajdelowi stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk społecznych w dyscyplinie pedagogika.

B. Matyjas